

Zinsleer: begrip van de syntaxis

Opdrachten

Hoofdstuk 8, § 3-4

5. In de onderstaande zinnen gaat er telkens iets mis in de relatie tussen het antecedent en het pronomen. Wat gaat er mis? Het beoogde antecedent staat telkens schuingedrukt. Bepaal eerst het karakter van het pronomen (een anafoor of een 'gewoon' pronomen), en gebruik dan de conclusies in § 8.3.3- 8.3.4.

- (8.5) a. * *Iedereen* denkt dat ik *zichzelf* aardig vind.
b. * *Kim* heeft een hekel aan *haar*.
c. * Mensen die *Kim en Teun* kennen noemen *elkaar* geniaal.

Leg ook uit waarom de onderstaande zinnen wel goed geïnterpreteerd kunnen worden:

- (8.6) a. Wat ik van *die mensen* vind? *Ze* zijn niet goed wijs.
b. *Jij* hebt een hekel aan *jezelf*.
c. *Kim's* moeder kende *haar* niet meer terug.

6. Kijk nog eens terug naar § 5.3.4. Daar hebben we de vraag besproken of alle talen dezelfde constituentenstructuur hebben. Het Baskisch bleek toen een probleem te zijn, omdat de tests die in het Engels het bestaan van de VP aantonen in het Baskisch niet werken. Bekijk nu de volgende Baskische zinnestukjes en bespreek opnieuw de vraag of zinnen in het Baskisch syntactische structuur hebben (NB in het Baskisch wordt het reflexieve pronomen weergegeven als een NP die letterlijk betekent 'zijn/haar hoofd'):

- (8.7) a. Aita-k [bere buru-a] hil d-u
vader-ERG POSS hoofd-SG:ABS doden 3ABS-AUX:3SG.ERG
'Vader heeft zichzelf gedood.'
- b. * [Bere buru-a-k] Miren maite d-u
POSS hoofd-SG-ERG Miren:ABS houden.van 3ABS-AUX:3SG.ERG
'[*] Zichzelf houdt van Miren.'

7. De opmerkingen over de interpretatie van pronomina en anaforen beschrijven de situatie in het Nederlands en het Engels heel aardig. Maar toch zijn de generalisaties in (8.70) niet zonder problemen. De volgende zinnen, uit verschillende talen, laten een paar van die problemen zien. Probeer aan te wijzen waar de problemen zitten (antecedent en pronomen/anafoor zijn weer schuingedrukt).

- (8.8) *Kim* heeft *haar* boek uit (Nederlands)

(8.9) a. *Kim* waske-t *har-sels* (Fries)
Kim wassen-3SG haar-zelf
'Kim wast zichzelf.'

b. *Kim* waske-t *har*
Kim wassen-3SG haar
'Kim wast zich.'

(8.10) aaphai-le Raam-laaii barbaad gar-yo (Nepali)
zelf-ERG Ram-DAT verwennen AUX-PART:3SG.MASC
'Ram heeft zichzelf verwend.'
(letterlijk: Zichzelf heeft aan Ram verwennen gedaan)

(8.11) a. Kumaar tann-ai veru-kkir-aan (Tamil)
Kumar REFL-ACC haten-PRES-3SG.MASC
'Kumar haat zichzelf.' (*tannai* = Kumar)

b. Kumaar avan-ai veru-kkir-aan
Kumar PRON-ACC haten-PRES-3SG.MASC
'Kumar haat hem.' (*avanai* ≠ Kumar)

c. Kumar [Raajaa tann-ai parrip peec-in-aan enru]
Kumar Raja REFL-ACC over praten-PAST-3SG.MASC dat

ninai-tt-aan
denken-PAST-3SG.MASC

'Kumar dacht dat Raja over {zichzelf/hem} praatte.'
(*tannai* = Raja of Kumar)

8. Op p. 194 zagen we dat negatief-polaire uitdrukkingen (zoals *ook maar iemand*) zich hetzelfde gedragen als anaforen:

(8.12) a. Niemand heeft ook maar iets gedaan
b. * Ook maar iemand heeft niets gedaan

We kunnen de parallelie tussen anaforen en negatief-polaire uitdrukkingen nu als volgt formuleren:

(8.13) Een negatief-polaire uitdrukking moet gebonden worden door een negatief element.

Bekijk nu de zinnen in (8.14) en bepaal of *binden* in (8.13) misschien *lokaal binden* moet zijn, en of het juist is dat het negatieve element de negatief-polaire uitdrukking moet c-commanderen:

(8.14) a. *Niemand* dacht dat ik er *ook maar iets* van zou begrijpen
b. *Niemand's* schilderij heeft *ook maar iets* opgeleverd
c. * De deelnemers die *niets* inleverden hebben *ook maar iets* gekregen

9. Bekijk de zinnen in (8.15). Wordt *zichzelf* hier ge-c-commandeerd door z'n beoogde antecedent, *Daan*? Staan *zichzelf* en *Daan* in dezelfde deelzin? Wat voorspellen de generalisaties in § 8.3.4 over de grammaticaliteit van deze zinnen?

- (8.15) a. *Zichzelf* heeft *Daan* nooit willen schilderen
b. *Zichzelf* denk ik niet dat *Daan* ooit zou willen schilderen

Probeer aan de hand van de stof in § 7.3 en § 8.4 een verklaring te geven voor de grammaticaliteit van de zinnen in (8.15).